

1
20

24

30

3

3

3

DE
M V R C I S

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS

AVCTORITATE

P R A E S I D E

IOSIA LVDOVICO ERNESTO

PÜTTMANNŌ

I. V. D. TIT. DE V. S. ET R. I. PROFESSOR. ORDINAR
NEC NON COLLEG. ICTOR. ASSESSORE

A. D. XXVIII. APRILIS MDCCLXXIX

H. L. Q. C.

D I S P V T A B I T

IOANNES AVGVSTVS MÜLLERVS

MEYENA - MERSEBVRGENS

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIA

SENeca Controv. I. 7.

Cetera membra mea sunt; manus publicae sunt.

PERILLVSTRI

AC

GENEROSISSIMO DOMINO

DOMINO

PETRO

S. R. I

L. B. AB HOHENTHAL

SERENISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS SAXONIAE

IN SVPREMO SENATV SACRO

ET CONSISTORIO ECCLESIASTICO

NEC NON IN COLLEGIO

PENES QVOD CVRA RERVM OECONOMICARVM

ET AD COMMERCIA PERTINENTIVM EST

PRAESIDI VICARIO

ORDINIS IMPERIALIS RVSSICI

S. ALEXANDRI EQVITI

DYNASTAE IN DOEBERNITZ, COSSA ET FALKENBERG

REL

MAECENATI INDVLGENTISSIMO

LIBELLVM HVNC ACADEMICVM
SVMMAE PIETATIS
ANIMIQUE
PRO TOT AC TANTIS
PERLIBERALITER IN SE COLLATIS BENEFICIIS
OBSTRACTISSIMI AC DEDITISSIMI

NVNCIVM
CVM
OMNIGENAE PERPETVAEQVE
FELICITATIS

VOTO
EX ANTIQVO RITV
VENERABVNDVS

D. D. D
TANTO NOMINI

ADDICTISSIMVS CLIENS
IO. AVG. MÜLLERVS

MEYENA - MERSEBVRGENS

DISSERTATIO
DE
M V R C I S

Cum omnibus fere in rebus diuersa hominum studia, diuersas videre licet sententias, tum praecipue in vita militari vel adpetenda vel fugienda tam diuersè sentiunt homines, vt in hoc maxime data veluti opera dissidere velle videantur. Sunt enim multi, quos vnice

— *castra iuuent, et lituo tubae
Permissus sonitus, bellaque matribus
Deestata.*

Sunt, quibus vnice dulce videatur atque decorum pro patria mori, oppido persuasus, omnibus, qui patriam conseruarint, adiuerint, auxerint, vt CIC. in *Somn. Scip. cap. 3.* ait, certum esse in coelo definitum locum, vbi beati aeuo sempiterno fruantur, quique adeo, haud fecus ac olim Epaminondas, orbis terrarum diuitias accipere nolint prae patriae caritate. Sed nec desunt, qui aut trepidi, aut desides, patriaeque saluti ignauium praeponentes otium, arma ceteraque Martis instrumenta toto animo detestentur, et quidquid veteres de morte, CODRI, BRVTI, DECIOIVMQUE exemplo, ^{a)} pro patria vltro etiam ac sponte opetenda tam belle disputarunt, (pudet fere dicere) sua-
via inter somnia referre haud dubitent. *Mori pro patria*, inquit IP.
CLERICVS in *Art. Crit. p. 428.* pulcrum erat, quia ea voce intelligebant nescio quid, quod sanctum habere et reuereri decebat. Sed re ipsa quid erat patria Atheniensis e. g. aut Romano? Si solum intelligas, Italia et Attica, pro quibus cur pulcrum sit mori, nulla ratio est, potius quam

A 2

a) CODRI praeter alios meminit HORAT. *Carm. III. 19.*

Quantum distet ab Inacho

Codrus, pro patria non timidus mori.

DE DECIOIVM pro patria deuotione vid. HENNINIVS ad IUVENAL.
VIII. 254. ibique citat.

pro Africa aut pro Asia. Non magis enim ad te pertinet gleba, in qua natus sis, quam alia quaevis, in qua commode vitam degere queas, stultumque adeo est mori pro agello in occasum aut in septentriones spectante, potius quam viuas in alio, qui magis ad orientem solem aut ad meridiem verget. Si homines malis, quae fuerunt republicae Atheniensis et Romana praeter societates latronum, si eas probe introspiciamus? Itaque qui pro iis moriebatur, latro erat, qui pro latronum globo vilem animam profundebat. ^{b)} Papae! Quasi scilicet in dubium vocare quisquam iure possit, quod CICERO scribit de Off. I. 17. Cari sunt parentes, cari liberi, propinqui, familiares: sed omnes omnium caritates patria una complexa est: pro qua quis bonus dubitet mortem oppetere, si ei sit profuturus? ^{c)} quodque multis post TULLIVM saeculis repetierunt Angli apud CAMDENVM Annal. p. 476. Nulla cognatio propior, quam patria; illa est nobis alter deus, et primus maximusque parens. Enimvero, cum haud tam feliciter cum hominibus agatur, ut, non dicam omnibus, sed plerisque saltem id, quod optimum est, placeat, haud profecto mirum, multos omni studio militiam subterfugere, sibi que dedecori haud ducere, vel desperatissimis uti mediis, modo delectui se subtrahant. ^{d)} Nescio, an vllum sit turpius illorum facinore, qui

vt

^{b)} Melius quondam sapuit M. ANTONINVS Imp. τὸν ἀπὸ τῆς ἐκείνου Lib. VI p. 125. edit. Woll. Πόλις καὶ πατρίς ἀπὸ τοῦ Ἀντωνίνου μοι ἢ βίον, ἀπὸ δὲ ἀνδραγαθῶν ἢ νόθων. Ciuitas et patria, qua Antoninus, Roma, qua homo, mundus. Laudabile semper putarunt Romani, pro patriae salute, in qua suam simul inclusam esse existimabant, corpus periculo obicere, immo animam profundero, hostemque patriae ducere suum. Elegans carmen sur l'amour de la patrie legere est dans les oeuvres de Monsi. Gresset, Tom. I. p. 213.

^{c)} Bene FR. GV. PESTEL in fundam. iurispr. natural. p. 92. Mors non abrupit flum felicitatis humanae, sed nouam eius periodum aperit. Anima corpori superstes non dolebit aliquot verarum voluptatum, quas ex diuina coniunctione cum corpore suo capere poterat, priuatione, sed gaudebit, cum sibi erit conscia, se multorum hominum, multarum propaginum salutem celeriori prioris vitae suae decursu redemisse et exemplo diu prodesse. Vnius tropaea sexcentos alios ad bene merendum de societate et ad quoduis pro ea discrimen adendum excitant. Haec spes, haec quasi anticipatio gaudii futuri, quam imago actionis multis diu vtilis parit, inflammare potest nobiles animos, ut Codrum, Leonidam, et illustres heroicis actibus viros imitari contemnunt mortem, quae societati prodest.

^{d)} VLYSSEM simulatione infaniae militiam subterfugere voluisse, nonnulli

ut inhabiles militiae fiant, corpus suum mutilant, sibi que aut digitos, aut manum, aliudue corporis membrum absciunt. *Murcos* vocare moris est, gallice *Poltrons*, de quibus in praesenti exponere animus est. Haud quidem me fugit, eadem de re iam anno huius seculi *trigesimo quinto* FRID. BENEDICT. CARPZOVIVM *Vitembergae* dissertationem proposuisse. *) Praeterquam autem quod ea vix amplius invenitur, quilibet etiam, qui cum *Carpzovianis* nostra conferre haud grauatns fuerit, nos laborem haud superuacuum suscepisse facile intelliget. Ve autem ordine quodam procedat disputatio, primo quidem loco, quid sibi velit *τὸ murcus* et vnde sit ductum, inuestigabimus, secundo, iustene in eos, qui ita in proprium corpus saeviunt, animadvertatur, disquiremus, tertio denique de poenis huic facinori propositis dispiciemus.

Fundus verbi est locus AMM. MARCELLINI *Hist. Lib. XV. cap. 12.* f) ubi de Gallis sermonem instituens, *Ad militandum, inquit, omnis aetas aptissima, et pari postoris robore senex ad prociuctum ducitur et adultus, gelu duratis artibus, et labore assiduo multa contemtorus et formidanda, nec eorum aliquando quisquam, ut in Italia, munus Martium pertimescens pollicem sibi praescidit, quos localiter murcos appellant.* g) Idem verbum MENAGIVS alii que obtrudere conantur INNOCENTIO I.

B 3

Pon-

nnulli tradiderunt. CIC. de Off. III. 26. *Vtile videbatur Vlyssi, ut quidem poetae tragici prodiderunt, non apud Homerum, optimum auctorem, talis de Vlyssi nulla suspicio est, sed insimulant cum tragedias, simulatione insanae militiae subterfugere voluisse. Non honestum consilium. At utile, (et aliquis fortasse dixerit,) regnare, et Ithacae vivere otiose cum parentibus, cum uxore, cum filio.*

- e) De pollicum amputatione eiusque coercionem nonnihil etiam (sed nonnihil tantum) dixit GER. SICHTERMANN *de poen. militar. Rom. Cap. 9.* in OEBRICH *Theof. Diss. Belg. Vol. II. Tom. I. p. 271.* Nec operae pretium est, quod hac de re protulit C. F. SCHAMBERG in *Diss. de iure digitorum Lips. 1715. propos. p. 59.* Valde autem miror, C. I. CRELLIVM in *Diss. de iure manuum (Fasc. II. Diss. et Progr. Crellianor. p. 181. inserta)* etsi omnes eam in rem oculos exersit, murcorum ne verbulo quidem meminisse.

- f) Pag. 82. edit. quae cur. IAC. GRONOVII L. B. 1693. prod.
g) Veteres inter Germanos etiam murcos fuisse, quidam colligunt ex verbis TACITI in *Germ. cap. 12.* *Ignavos et imbelles et corpore infames conno ac palude, inicta insuper crate, mergunt.* Sed rectius alii *τὰ corpore infames* non de murcis, sed *pathicis* potius intelligenda censent. Vid. BOEHMERI *Elem. Iur. Cr. p. 436.*

Pontifici, quippe quem eo usum esse volunt in Epistola quadam ad FELICEM, Nucerianum Episcopum, in PETR. CONSTANTII *Epist. Rom. Pontif.* (Paris. 1721.) Tom. I. p. 911. reliqua. Verba INNOCENTII sunt: *Scriptisti ergo, quod seruire fidei, quo polles, et amore sanctae plebis vel reparaueris ecclesias Dei, vel nouas quasque construxeris. Sed in his Clericos, quos constituas, non habere: aliquos vero mutilos, aliquos digamos esse. Ad quod stupuimus, prudentem virum de his voluisse consulere, quae omnibus sunt certa ratione comperta. Ergo non quasi ignorantibus dicimus, sed in aliis forsitan occupatos istud oblitos vos esse dicimus. Qui igitur partem cuiuslibet digiti sibi ipse volens abscidit, hunc ad Clerum Canones non admittunt: cui vero casu aliquo contigit, dum aut operi rustico curam impendit, aut aliquid faciens se non sponte percussit, hos Canones praecipunt et Clericos fieri, et, si in Clero fuerint reperti, non abiici. In illis enim voluntas iudicata est, quae sibi ausu fuerit ferrum iniicere, quod scilicet et alii id facere dubitare non possit: in istis vero casus veniam meruit. Ita sane edidit CONSTANTIVS, nullo plane suspicionis mendii mentione iniecta. Nihil fecius tamen loco τὸ mutilos quantocumque murcos rescribendum censet MENAGIVS *Amoen. I. C. cap. III.* idque propterea, quod LVITPRANDVS in *vita INNOCENTII*,^{h)} vbi eiusdem rei meminit, vocabulo murcus vsus sit. Item, inquit LVITPRANDVS, *Felici, Nuceriano Episcopo, praenominatus Papa aliam scripsit decretalem Epistolam, in qua ei de indigentia Clericorum querimoniam facienti, cum aliquos murcos, aliquos digamos habere diceret, respondet, illum, qui volens partem digiti sui absciderit, iuxta Canones non posse admitti ad Clerum. Illum vero, cui aliquo casu contigit, et Clericum fieri posse, et inuentum abiici non posse asseruit: quia in illo voluntas est iudicata, in isto vero casus veniam meruit. Sed non sequitur, ut, cum LVITPRANDVS τὸ murcus vsus sit, idem vocabulum INNOCENTIVS etiam necessario adhibuerit. Fuit enim illud teste AMMIANO verbum locale, quo Pontificem in decretali ad Episcopum Nucerianum epistola usum esse mihi certe haud vero simile videtur, maxime cum idem nec Romanis in legibus, nec in iure Pontificio occurrat, sed eius loco, ut mox videbimus, τὸ mutilus aliudve simile adhiberi soleat.**

Haud

h) Vid. LVITPRANDI *hist. summor. Pontific.* in eiusd. Oper. *Antwerpiae* 1640. pag. 216.

Haud magis eorum mihi arridet opinio, qui τὸ *murcus* graecae verbum originis esse opinantes suo mirum in modum indulgent ingenio, quo tandem graeca e lingua vocabulum aliquod eruant, quod huic nostro quadantenus respondeat. Et profecto miseris est videre, quantopere omnes, qui ita sentiunt, se hac in re torqueant. VOSSIVS in *Etyrnolog.* 1) p. 385. deducit a μαλακός s. μαλκός, aeolice μάλκός, i. e. mollis, ignauus. Addit tamen, nisi forte sit a Syracusio μύγκος, quod *mutum* notat, vt scilicet proprie μύγκος sit *mutus*, translate *impotens*, *ignauus*. MENAGIVS l. c. pag. 18. scribit: *Malim* tamen τὸ *murcus* ab *inuitato* μέλος, id est *mollis*, sic ἐτυμολογίζων: μέλος, μέλοκος, μέλκος, *mulcus*, *murcus*. Ab eadem origine est *Murcia* segnium *Dea*, vt eam vocat *Arnobius*, aut *Dea marcoris*, vt eam *Tertullianus* appellat. Quid? quod idem deminutium τὸ *murcus* esse existimat τὸ *murcidus*, quod apud PLAVTVM in *Epidic. III. I. 12.* legitur his verbis: *Vae tibi murcide homo!* Sciens iam aliorum praetereo coniecturas, dicam an hariolationes, quippe quas omnes nec vnus assis aestimo, nec titiulitio emerim, plane persuasus, frustra esse, quorquor τῷ *murcus*, verbo, vt AMMIANVS testatur, *locali*, graecae origines vindicatum eunt. k)

Scilicet *murcus* nihil aliud est, ac *mutilus*, vt *murcare* significat *refecare*, *praescindere*. Ita *Monachus Sangallensis* de *Gest. Caroli M. Lib. I. c. 34.* 1) *Quidam diaconus iuxta consuetudinem Cisalpinorum contra naturam pugnare solitus balneas intrans, et caput suum pressissime radi faciens, cutem expoliuit, unguis mureauit, nec aliter ISO MAGISTER in Gloss. in PRVDENT. m) Murcus, qui praescisum habet nasum.*

i) I. G. VOSSII *Etyrnologicon linguae latinae* prod. *Amstelod.* 1695.

k) τὸ *murcus* quidem occurrit etiam ap. *FESTVM*, sed sensu plane diuerso: *Murciae* deae sacellum erat sub monte *Auentino*, qui antea *murcus* vocabatur, vbi vid. quae in notis monuit *DACERIVS* p. 253. Nec huc pertinet *Murci* cognomen, quod fuit genti *Statiae*, vnde *STATIVS MVRCVS* ap. *CAESAREM* de *B. C. III. 15.* itemque *STATIVS MVRCVS* speculator ap. *TACITVM* *Hist. I. 43.* Conf. *HENR. CANNIETTER* de *murar.* *Rom. nom. sub Princip. rat. Cap. I.*

l) De *gestis Caroli M.* libri duo, scripti a quodam *Cornobii Sancti Galli Monacho*, inserti sunt *ANDR. DU CHESNE* *Scriptor. Histor. Francor. Tom. II. p. 107.* Verba allegata leguntur p. 120.

m) Vid. *ISONIS MAGISTRI Glossas veteres* in *PRVDENTIVM* in edit. *WEITZELI* pag. 793.

sum. Quod autem hoc verbum raro apud veteres occurrit, inde sine dubio est, quod, qui corpus suum mutilauerant, non nisi localiter, (i. e. lingua loci) murci appellabantur. Nihil igitur huc pertinet, quod de murcidis, itemque de *Dea Murcia* profert MENAGIVS, idque haud magis, quam quod in *Glossis* a CAR. LABBAEO collectis ⁿ⁾ legitur: *Murci, μωρδεις, Murcidus, μωρδεις*, quod quam absolum hic sit, nemo non, nisi naris admodum sit obesae, facile intelliget. ^{o)} An autem verum sit, quod notat GESNER, in *Thef. ling. lat. sub verbo murcus*: *Est hodie Germanorum quorundam verbum Vermurksen, i. e. mutilare*, alii viderint. Quandoquidem autem apud AMM. MARCELLINVM, vt docuit VALESIVS in not. p. 98. non iocaliter, sed localiter legendum est, haud ad stipulamur IO. WUNDERLICHIO, in *Additamentis ad B. Brissonii Opus de V. S. p. 43.* scribenti: *Murcus ita per iocum dictus est, qui, vt refugeret necessitatem subeundae militiae, manus sibi debilitauit, aut pollicem sibi praecidit, quamquam tō iocaliter etiam placuerit MENAGIO l. c. p. 26.* Sane iocaliter verbum est insolens, ne dicam nihili, localiter contra apud eundem legitur AMMIANVM *Lib. XIX. cap. 12.* *Hic Besae dei localiter adpellati oraculum quondam futura pandebat, priscis circumiacentium regionum caerimoniis solitum coli.* Ceterum de origine verbi *Poltron*, quo Galli ac Itali murcos timidosque insignire solent, hic dicere nihil attinet. Mira profecto sunt, quae eam in rem protulit MENAGIVS l. c. p. 14. *seq.* itemque in *Origin. Lingu. Krauc. p)* et fortasse haud multo meliora coniecturis Menagianis, quarum ope ex *verna* prodeunt *Laquais* et *Ragazzo*, et latinorum *mus* parit gallicum *rat*, equus autem *Alfano*, et truncus ex te producit *chicot*, qualia plura MENAGIO saepius et interdum satis acer-

n) Conf. Cyrilli, Philoxeni, aliorumque veterum *Glossaria* latino-graeca et graeco-latina, a Carolo Labbaeo collecta, praeterea veteres *glossae* verborum iuris, quae passim in *Basilicis* reperiuntur, *Lycer. Paris. 1622. p. 117.* Ceterum nullum hic usum praestant *glossae* nomicae, quae leguntur in OTT. *Thef. Tom. III. p. 1697.*

o) *Murcidum* VESTVS h. v. interpretatur *ignauum, stultum*, nec improbabilis est coniectura IOS. SCALIGERI in not. *ibid. p. 254.* videri illud ioculariter exprobratum ignaui, vt qui, cum hostem non posset, mures caederet, quasi *μωρδεις*, quamquam alii ibidem legere malant *murcidum*.

p) Frustra quoque est SAM. PITISCVS in *Lex. Antiquar. Rom. Tom. II. p. 237.* originem vocis *poltron* cum aliis a pollicum truncatione repetens.

acerbe exprobrata esse monuit I. GUIL. HOFFMANN. in *Praef. ad MENAGII Amoen. I. C. p. 15.* Sed haec leuicula. Ad grauiora iam transeamus.

Quodsi igitur, iustene in murcos animaduertatur, quaeritur, iuvabit, ni fallor, antequam ad hanc quaestionem respondeamus, duabus de aliis, scilicet a) an iure naturali cuilibet de membris suis statueri liceat, b) an omnes reipubl. ciues ad defendendam, si opus sit, etiam armis patriam obstricti sint, dispicere. Ad priorem quod attinet, CHR. WOLFFIVS quidem in *I. N. §. 357. et 374.* scribit: *Homini non competit dominium in vitam suam. — Nemini hominum competit dominium in corpus suum, vel ullum eius organon seu membrum.* Sed iam VATTIELIVS in *Obs. ad h. l. 9.* ostendit, haud omnino recte illam WOLFFII doctrinam se habere, multaque, si rem iusta lance ponderes, contradici posse. Mihi quidem hic etiam magnopere interesse videtur, ante omnia fines iuris naturalis recte regere. Qui enim illud hac regula: *cole pacem externam metiuntur*, in eoque non nisi de officiis, quae quis aliis debet, perfectis exponunt, ii non possunt non ex praescripto regulae, et nisi singulares obsint rationes, cuilibet liberam de membris suis pro lubitu statuendi potestatem concedere. Quemadmodum autem, vt iam alio loco monuimus, ius naturale ita descriptum nobis ad pacem tantum prodest externam, ceterum hac via nec ad coelum, nec ad internam itur tranquillitatem, ita magnopere falleretur, qui praecepto *perfice te minus*, quam illi *ius suum cuique tribue* obtemperandum esse existimaret. Vid. TREVERVS ad *Pufendorf. p. 143. et 379.* Iam quid magis studio sese perficiendi obstat, quam voluntaria corporis debilitatio, praecipueque manus, ad

tot

q) Vid. *Questions de droit naturel & observations sur le traité du droit de la nature de M. le Baron de WOLF, par M. de VATTIEL, à Berne 1762 p. 12. seq.* vbi haec quaestio tandem ita finitur: *Ne seroit-il pas mieux de procéder autrement dans cette matiere, & de dire, que l'homme doit user de sa vie, de son corps, de ses facultés, de ses organes, & en général de tous ses biens d'une maniere conforme à ses obligations; qu'il n'a pas droit d'en faire un usage contraire; qu'il est obligé à les conserver autant que ses devoirs le lui permettent. & qu'il est en son pouvoir: que la vie, en particulier, étant le fondement, la base de tout le reste, toute ses relations, tous ses devoirs sur la terre finissent avec elle, il ne lui est pas permis de la quitter de lui-même, & qu'il doit attendre que le Créateur, son souverain maître, la lui redemande & l'appelle ailleurs.*

B

tot vitae munera recte obeunda tam necessariae, abscisso? Manūs, inquam, de qua eleganter CIC. de nat. deor. Lib. II. no. 150. Quam vero aptas, quamque multarum artium ministras manus natura homini dedit! digitorum enim contractio facilis, facilisque porrectio, propter molles commissuras, et artus, nullo in motu laborat. Itaque ad pingendum, ad fingendum, ad sculpendum, ad neruorum eliciendos sonos ac tibiarum, apta manus est admotione digitorum. Atque haec oblectationis: illa necessitatis: cultus dico agrorum, extructionesque tectorum, tegumenta corporum vel texta vel suta, omnemque fabricam aeris et ferri: ex quo intelligitur, adiuuenta animo, percepta sensibus, adhibitis opificum manibus omnia nos consecutos, ut tecti, ut vestiti, ut salui esse possimus, vrbes, muros, domicilia, delubra habeamus. Neque me moueret, si quis mihi maximum, quod ipsa militia secum fert, periculum obuerneret, seque, manum sibi abscindendo, sic duobus ex malis id, quod minimum sit, elegisse diceret. Quasi scilicet verum haud esset, quod iam HORATIUS cecinit Carm. III. 2.

*Dulce et decorum est pro patria mori.
Mors et fugacem persequitur virum,
Nec parcat imbellis iuuentae
Poplitibus timidoque tergo,*

dixitque SENECA Controu. XVI. Multas rerum natura mortis vias aperuit, et multis itineribus fata decurrunt: et haec est conditio miserrima humani generis, quod nascimur vno modo, multis morimur: laqueus, gladius, praeceps locus, venenum, naufragium, mille aliae mortis insidiantur huic miserrimae animae, nec non alter SENECA Ep. 49. Erras, si in navigatione tantum existimas minimum esse, quo a te morte vita ducitur. In omni loco aequae tenue interuallum est. Non ubique se mors tam prope ostendit: ubique tam prope est. Multo sane maior hominum pars propria sua intemperie, quam armis cadit. Plures profecto aut cocus, aut medicus, aut vxor intemperans, (quidni etiam rixosa?) quam hostis occidit. Plures denique studiorum intemperantia, quam inimicorum tela, ad acheronta mittit, adeo ut haud iniuria quondam PAVLINVS A S. IOSEPHO ^{r)} dixerit, non minus ex domestica illa et vmbatili studiorum exercitatione et pugna, quam ex medio hostium agmine, periclitandum esse.

Cum

^{r)} PAVLINVS A S. IOSEPHO in Orat. a KAPPIO Lips. 1728. edit. p. 42.

Cum ergo tot tamque variae mortis viae sint, cur quaeso solius militiae detrectandae causa corpus mutilare, eoque ipso publicae utilitati sese subtrahere liceret? Fac etiam, te aut in acie casurum, aut alia ratione in bello occubiturum esse, dubitasne subscribere *TULLIO pro Sext. no. 47.* *Cum omnibus definita sit mors, optandum, ut vita, quae necessitati debetur, patriae potius donata, quam reseruata naturae videatur?*

Quae qui accurata mentis trutina examinat, nae is alteram, supra quam proposuimus, quaestionem adfirmare haud dubitabit. Quodsi enim verum est, quod *CIC. de Off. I. 17.* scribit: *Si contentio quaedam et comparatio fiat, quibus plurimum tribuendum officii, principes sunt, patria, et parentes; quorum beneficiis maximis obligati sumus; piaculi sane reus esset, qui ad militandum aptus absque iusta causa militiae se subtraheret, sicque patriam, communem illum parentem, ingratus desereret.*^{s)} Belle *GERMANICVS* apud *TACITVM Ann. I. 42.* *Non mihi uxor aut filius patrie et republ. cariiores sunt, itemque VELLEIVS PATERCVLVS I. 2.* *Codrum cum morte aeterna gloria, Athenienses secuta victoria est. Quis eum non miretur, qui iis artibus mortem quaesierit, quibus ab ignavis vita quaeri solet?*^{t)} Ceterum per se intelligitur, haud iniuria militiam detrectare, qui aut senio, aut corporis imbecillitate, aut alia causa fontica militare impediuntur, quo faciunt *l. 13. §. 3. D. de re mil. et l. 6. C. eod. Conf. IO. FRANC. BVDDI Diss. de offic. imperant. circ. conscribend. mil. in eiusd. Select. iur. nat. Halae 1717.*

B 2

Ex

s) Bene *CELESTIN. MIRBELLVS* in *Comment. in Arr. Menandri fragmenta de re mil.* qui cura *I. G. HARNISCH. Lips. 1752.* denuo prod. p. 46. *In praedictum republ. nihil licet committere in corpus suum. Ex non solum proditor est, qui miles transugit, sed et qui republ. defensionem sua destruit. Huc pertinet, quod M. Tullius Paradox. Lib. 4. eleganter ait: Ciuem ab hoste non natura, aut loco, sed animo factisque distinguimus.*

t) Timiditatem, etsi duntaxat culpae speciem, interdum (in causis publicis et arduis) ultimo supplicio puniri posse, ostendit *LEYSER Spec. 154. med. 10. et Spec. 571. med. 26.* Bene Galli distinguant inter *vaillance, poltronnerie* et *tenerie*. Vid. *Chevracana Tom. I. p. 230.* nec male quondam milites meticulosos *leporos galeatos CARNIFICIVS* poeta appellabat.

Ex his iam abunde, ni fallor, pater, haud iniuste eorum coerceri malitiam, qui, ut inhables ad militandum fiunt, digitos manumve sibi praescindunt, aut alio modo in corpus suum saeviunt. Bene VEGETIVS de *de re militar. Lib. I. cap. 6.* ^{u)} Sit ergo adolescens Martio operi deputandus vigilantibus oculis, erecta ceruice, lato pectore, humeris musculosis, valentibus brachiis, digitis longioribus. Merito a militia, quae robur desiderat, omnes arcentur imbelles, adeo ut apud Romanos ne *eunuchi* quidem militare possent, ceu ostendit MENAGIVS *Amoen. I. C. cap. 40.* Quid? quod dubitatum olim fuit, an ad Martis opus idonei sint, qui vno tantum gauderent testiculo, ut videre est ex *l. 4. D. de re mil. Qui cum vno testiculo natus est, quiue amisit, iure militabit secundum D. Traiani rescriptum. Nam et Duces Sylla et Cotta memorantur eo habitu fuisse naturae.* ^{x)} Quid igitur mirum, si operam dederunt Romani, ne homines integri corporis vim sibi inferrent, seque ipsos ad arma tractanda ineptos redderent? Generatim seuerè animaduertebatur in eos, qui ad delectum haud responderant. *Gravius delictum est, inquit ARR. MENANDER in l. 4. §. 10. D. cod. detrectare munus militiae, quam adpetere: nam et qui ad delectum olim non respondebant, ut proditores libertatis in seruitutem redigebantur: sed mutato statu militiae recessum a capitis poena est, quia plerumque voluntario milite numeri suppleuntur.* ^{y)} Vberius de veterum in delectu militum habendo seueritate exposuerunt IVST. LIPSIUS de *milit. Rom. Lib. I. dial. 4.* et S. G. BLANCARD in *OELRICH Thes. nou. diss. iurid. Tom. II. Vol. II. p. 294.*

Erunt

- u) FL. VEGETII aliorumque aliqu. *verer. de re milit. Libri cum Comm. et not. STEWECH. et MODII prod. Antwerp. 1607.* vbi locus ille legitur pag. 17.
- x) Vno tantum testiculo infructus in iure pro sano habetur. *l. 6. D. de aedil. edict. Spadonem morbosum non esse, neque viriosum, verius mihi videtur, sed sanum esse, sicuti illum, qui vnum testiculum habet, qui etiam generare potest.*
- y) Sunt quidem, qui huc etiam referant *l. 20. D. comm. diuid.* vbi POM-PONIUS: *Si is, cum quo fundum communem habes, ad delictum non respondit, et ob id mori iudicis villa diruta est, aut arbusta succisa sunt, praestabitur tibi detrimentum iudicio communi diuidendo; delicti loco delectum legendum censentes. Vid. CUIAC. Obs. XIII. 29. et DVAREN. Diss. I. 4.* Sed hac correctione haud opus esse, adeoque all. *l. 20.* ad delectum militum nequaquam pertinere, ni animi fallimur, *Adversar. Lib. I. cap. 4.* ostendimus.

Erunt autem fortasse, qui hic nobis obuertant verba VLP. in l. 9. §. 7. D. de pecul. Si ipse seruus sese vulnerauit, non debet hoc damnum deducere; non magis, quam si se occiderit, vel praecipitauerit: licet enim etiam seruis naturaliter in suum corpus saeuire. Quodsi enim seruis adeo in corpus suum saeuire fas est, quidni idem liceat liberis, quibus ex praescripto regulae, iussit quodcunque voluntas, facere permiffum est? Equidem, si VLP. secum ipso committere placeret, eiusdem vterer testimonio in l. 13. pr. D. ad L. Aquil. Liber homo suo nomine vtilem Aquiliae habet actionem: directam enim non habet, quoniam dominus membrorum suorum nemo videtur. Sed haud faciam, ne difficultatem, quam minuere decet, magis augeam. Dicam potius, nec VLP. a se ipso dissentire, nec allegatas leges vlla ex parte huc pertinere. Quod enim ad d. l. 9. §. 7. D. de pecul. attinet, recte eam C. L. CRELLIUS in Obs. ad l. 3. D. de bon. eor. opinionem quorundam de autochiria, quam fingunt, innocente oppositis, (in Diss. et Progr. Crellianor. Fasc. III. p. 479.) interpretatur, Quaerebatur, inquiens, an dominus, qui de peculio serui conueniebatur, deducere possit de peculio pretium serui, qui se ipsum occidisset, aut praecipitasset. Negat Vlpianus, quia seruo naturaliter, hoc est, si liber esset, uti omnibus hominibus liberis, impune liceret, iure civili duntaxat, in sua viscera saeuire. Legem autem 13. pr. D. ad L. Aquil. optime explicuit VLR. HUBER Praelect. IX. 2. 14. his verbis: Mens Vlpiani in hoc loco esse videtur, directam legis Aquiliae actionem non dari cuiquam de damno suis membris illato; quia directa actio datur domino, cuius appellatio rem aliam, quae sit in dominio, supponit. Quemadmodum autem nemo potest esse seruus sui ipsius, ita nec dominum esse quemquam sui ipsius, hoc est membrorum suorum, ratio permittit. Liberum sui ipsius, adeoque mortis arbitrium non negat Vlpianus; ut de conciliatione eiusdem cum se ipso nulla difficultas esse queat, eaque HUBERI explicatio haud parum confirmatur interpretatione graecorum, Basilic. Tom.

B 3

VII.

- 2) Quod vel docet, quae eiusdem VLP. est, l. 23. §. 3. D. de aedil. edict. Malus seruus creditus est, qui aliquid facit, quo magis se rebus humanis extrahat, ut puta laqueum torset, siue medicamentum pro veneno libit, praecipitem se ex alto miserit, aliud quid fecerit, quo facto sperauit mortem perueniuram: tamquam nonnihil in alium ausurus, qui hoc aduersus se ausus est, ad quam legem quaedam notauimus Probabil. Lib. II. cap. 3.

VII. p. 47. vbi locus ille VLPRIANI ita vertitur: 'Ο ελεύθερος περι τῆς εἰς αὐτὸν βλάβης ἄτιλιον ἄκεῖλιον ἔχει· δεσπότης γὰρ ἔκ ἐστὶ τῶν ἰδίων μελῶν. ὀνόματι τῷ Φυγάδος οἰκέτα ἔχει ὁ δεσπότης τὸν Ἀκεῖλιον. Liber homo de dānno sibi dato vilem Aquiliam habet: dominus namque suorum membrorum non est. Fugitivi serui nomine dominus Aquiliam habet. Manet igitur, VLPRIANVM non modo nobis nulla ex parte aduersari, sed secum etiam ipso, quam qui maxime, conspirare.

Supereſt iam, quod cum apud veteres tum recentiores de poenis murcorum reperimus, cum lectoribus nostris communicemus. Qua quidem in re ita versabimur, vt temporis rationem habentes iuris, quantum eius fieri poterit, vicissitudines obseruemus.

Ac primum quidem, quomodo ap. Rom. libera republ. a Senatu eiusmodi facinus punitum fuerit, VAL. MAXIMVS VI. 3. memoriae prodidit: *Ne in C. quidem Vettieno, qui sinistrae manus digitos, ne bello Italico militaret, sibi absciderat, seueritas Senatus cessauit. Publicatis enim bonis eius ipsum aeternis vinculis* ^{aa)} *puniendum censuit, effecitque, vt, quem honeste spiritum profundere in acie noluerat, turpiter in catenis consumeret.*

Haud aequè seuerus fuit AVGVSTVS teste SVETONIO in vit. eius cap. 24. *Equitem R. quod duobus filiis adolescentibus, causa detrectandi sacramenti, pollices amputasset, ipsum bonaque subiecit hastae: quem tamen, quod imminere emtioni publicanos videbat, liberto suo addixit, vt relegatum in agros pro libero esse sineret.*

Idem in delictum deportationem statuit TRAIANVS, vt refert ARR. MENANDER in l. 4. §. II. seq. D. de re mil. *Qui filium, inquit, suum subtrahit militiae belli tempore, exilio et honorum parte multandus est, si in pace, fustibus caedi iubetur; et requisitus iuuenis vel a patre postea exhibitus, in deteriores militiam dandus est: qui enim se sollicitauit ab alio, veniam non meretur. Eum, qui filium debilitauit, delectu per bellum indicto, vt inhabilis militiae sit, praeceptum Diui Traiani deportauit.* ^{bb)}

Nec

aa) Cur quaeso aeternis vinculis? Quia scilicet liber esse non iudicabatur, qui, vt liber esset, adire periculum noluisse. CIC. pro Caccin. cap. 34.

bb) Recte praeceptum hic pro decreto, verbum deportauit autem pro deportari iussit positum esse, monuit I. A. BACH in Traiano p. 196. seq. Atque ita sub TRAIANO etiam delectus militum habitus est, quod sub Imp.

Nec HADRIANVM Imp. murcos impunitos dimisisse, colligere licet ex verbis SPARTIANI in *vit. Hadrian. cap. 12. Delectum ioculariter, ut verba ipsa ponit Marius Maximus, detrectantibus, Italicis vehementissime, ceteris prudenter et caute consuluit.* Haud enim dubitamus subscribere IAC. GOTHOFREDO in *Commentar. in C. Th. Tom. II. p. 377.* ita hunc SPARTIANI locum exponenti, ut τὸ ioculariter idem, quod more ridiculo amputatis digitis, verba autem vehementissime consulere nihil aliud, ac severissime cauere significant, Italicorum denique appellatione non ex Italia orti, sed Italicae in Hispania municipales intelligantur. Quare autem HADRIANVS praecipue in Italicos delectum ioculariter detrectantes grauter animaduernerit, si recte coniecit GOTHOFREDVS, haec causa est, quia HADRIANVS ipse Italicus fuit, id est, Italica ortus, ideoque tamquam indignis συμπαρατίθεται vehementissime consuluit. Ita sane hic malumus, quam hallucinari cum CASAVBONO, SALMASIO, OBRECHTO, aliisque SPARTIANI interpretibus, meras fere nugae hic proferentibus.

Curtis porro murcos addixit CONSTANTINVS M. ceu docet *l. 1. C. Th. de fil. milit. Veteranorum liberos aptos militiae, quorum quidam, ut desides, recusant militarium munus functionem, quidam adeo ignavi sunt, ut cum dispendio corporis militiae velint necessitatem euadere, iubemus, si ad militiam inutiles resedisse digitis iudicentur, Curialibus sine aliqua ambiguitate numeribus atque obsequiis adgregari; quod nemo mirabitur, nisi cui misera curialium conditio plane incognita sit, quique adeo ad IO. WYNDERLICHII Libr. Sing. de legitimat. per oblat. cur. Ienae 1759. typis excusum, ablegandus esset.*

VALENTINIANI Imp. duo de murcis constitutiones supersunt in *l. 4. et 5. C. Th. de iuron.* In priorē repetitur lex CONSTANTINI his verbis: *Eos, qui amputatione digitorum castra fugiunt, secundum Diui Constantini decretum tua sinceritas non finat manus deformatione defendi, siquidem possint in quacunque reipublicae parte prodesse, qui se sponte truncauerunt; in posteriore contra poenam adeo ignis, f. viuicomburium, murcis interminatur Imp. Si quis, inquit, ad fugienda sacramenta militiae fuerit inuentus truncatione digitorum damnum corporis*

Imp. mutato militiae statu constitutisque legionibus perpetuis, raro factum esse constat. Vid. DODWELL. *Practi. Camden. p. 260.*

poris expedisse, et ipse flammis ultricibus concremetur, ^{cc)} et dominus eius, qui non prohibet, graui condemnatione feriatur.

Sapientissima denique videtur constitutio THEODOSII M. in l. 10. C. Th. eod. reliqua, quippe qua murcis omnis spes otii, cuius dulcedine ad mutilandum corpus plerumque illiciuntur, praeciditur. Verba Imp. sunt: Qui spurca amputatione digitum declinat usum armorum, non euadat illa, quae vitat, sed insignitus macula ferat impositum militiae laborem, qui declinauerit dignitatem. Ipsis quin etiam provincialibus, qui ex horum ausis iuniorum saepe patiuntur penuriam praebendorum, haec optio immobilis decernatur, ut tempore defectus agitandi, ubi commune coeperint conueniri, duos mutilos iuniores pro vno integro Eminentiae tuae dispositionibus offerant.

Sed nec silentio hic praetereundus est locus CVRII FORTVNATIANI, qui seculo post C. N. sexto vixisse videtur. Ita enim ille *Art. Rhetor. Lib. I. p. 40.* ^{dd)} Decem milites belli tempore pollices sibi amputauerunt, rei sunt laesae reipublicae.

Agmen tandem veterum scriptorum hic claudat locus e legibus militaribus, aeuo, ut videtur, IVSTINIANI II. a RVFFO collectis. Ita scilicet ibi §. 51. ex versione LEVNCLAVII legitur: Si quis filium suum belli tempore subtraxerit militiae, et relegatur, et parte patrimonii sui publicata multatur. Si quis autem filium suum belli tempore debilitarit, ut inhabilis ad militiam inueniatur, in exilium mittitur, quo loco RVFFVM l. 4. §. II. seq. D. de re mil. exscripsisse facile agnoscas. ^{ee)}

Ce-

- cc) Quam poenam tamen in seruis duntaxat locum habuisse, recte monuit PVEENDORF. in I. N. et G. Lib. VIII. cap. 2. §. 3.
- dd) CVRII FORTVNATIANI, *Consulti, Artis Rhetor. Scholicae Libri III.* sunt inter antiquos Rhetores latinos, qui ex bibliotheca FRANCISCI PITHOEI Parisiis 1599. prod. Eosdem Rhetores anno 1756. Argentorati cum notis CLAVDII CAPPERRONERII, editionem curante P. C. RANGIO, repetitos esse, docuit me DAV. RVHNKENIVS in Praef. ad *Rutilium Lupum de figur. sentent. et dlocut. L. B. 1768. p. 24.*
- ee) RVFFI Leges militares sunt in 10. LEVNCLAVII *Iur. Graec. Rom. quod Francof. 1596. duob. Tom. in f. prod. Tom. II. p. 249.* Loci huc pertinentes sunt p. 254. §. 50. et 51. Eaedem leges ex interpretatione LEVNCLAVII adiectae sunt editioni VEGETII supra laudatae p. 113. seq. ubi all. locus inuenitur p. 121. De RVFFI aetate vid. BACHII *hiff. iur. p. 657.*

Ceterum F. B. CARPZOVIVS quidem in Diss. supra laud. p. 16. huc etiam refert l. 38. §. 12. D. de poen. vbi ita CALLISTRATVS: *Miles, qui sibi manus intulit, nec factum peregit, nisi impatientia doloris, aut morbi, luctusue alicuius, vel alia causa fecerit, capite puniendus, alias cum ignominia mittendus est,* itemque l. 6. §. 7. D. de re mil. vbi ARR. MENANDER, *Qui se, inquit, vulneravit, vel alias mortem sibi conscivit, Imp. Hadrianus rescripsit, ut modus eius rei statutus sit; ut si impatientia doloris, aut taedio vitae, aut morbo, aut furore, aut pudore mori maluit, non animaduertatur in eum, sed ignominia mittatur: si nihil tale praetendat, capite puniatur; sed, nisi me omnia fallunt, perperam, propterea quod vterque locus non ad murcos, sed ad eos potius, qui vitam ipsam manu sua finire voluerunt, pertinere videtur.*

Ne quis autem sibi persuadeat, recentioribus temporibus aut murcos plane deesse, aut illos facinus suum impune auferre, ecce, quid paucis abhinc annis apud nos lege publica d. 7. April. 1768. proposita sancitum sit. Exstat illa in *Suppl. Cod. Aug. Tom. I. p. 1244.* unter den Erläuterungspunkten, wornach sich bey der Nachlieferung der rückständigen Landrecruten zu achten, adiect. dem Generali die Nachlieferung derer zurückgebliebenen Landrecruten betreffend §. 12. *Junge Pursche, so sich, um der Recrutirung zu entgehen, aus Bosheit an einem Theil ihres Leibes selbst verflümmelt haben, sollen von ihren Obrigkeiten in Verhaft genommen, und zu Stecken-Knechten an die Regimente abgeliefert, jedoch denselben auf das zu gestellende Recruten-Contingent nicht mit angerechnet werden, quae sanctio cum lege Theodosiana, cuius sapientiam supra laudauimus, quodammodo conuenire videtur.* Equidem in Murcos vulgo poenam carceris sex hebdomad. statui haud ignoro, et me ipsum ante aliquot annos ter vno in mense ex sententia *Fac. Jur. Lips.* ita iudicasse recordor. Idem vero, postquam vidi legem modo memoratam, et quam parum carceris poena eos, qui ignaum optant otium, a facinore, de quo quaerimus, absterreat, mecum pendere coepi, aliter fere nunc sentio.

Tandem etiam illud ipsum, quod anno proxime superiore in Germania exarsit, bellum occasionem dedit *Legi Imperatoriae*, sub finem eiusdem anni *Viennae Ausraciae* promulgatae, qua iis, qui militiae detrectandae causa corpus mutilauerint, seuerissimae poenae praestitutae, delatoribus autem eiusmodi facinorum praemia haud exi-

gua propōita fuere. ff) *Ipsa legis verba, quippe quae angusta haec charta haud capit, alio fortasse tempore cum lectoribus nostris communicabimus.*

ff) *In Ephemeridibus Lipsiensibus scid. 231. an. 1778. Vienna nunciabatur: Wieder diejenigen, welche sich aus Bosheit und Vorsatz die Glieder verstümmeln, um sich dem Kriegsdienste zu entziehen, ist neulich eine sehr scharfe Verordnung ergangen. Diejenigen, welche ihr dennoch entgegen handeln, sollen mit Festungs- oder Zuchthausstrafe, und im Fall auch noch sehrer bestraft, dem Entdecker und Angeber einer solchen Frevelthat aber eine gute Summe Geldes ertheilet werden.*

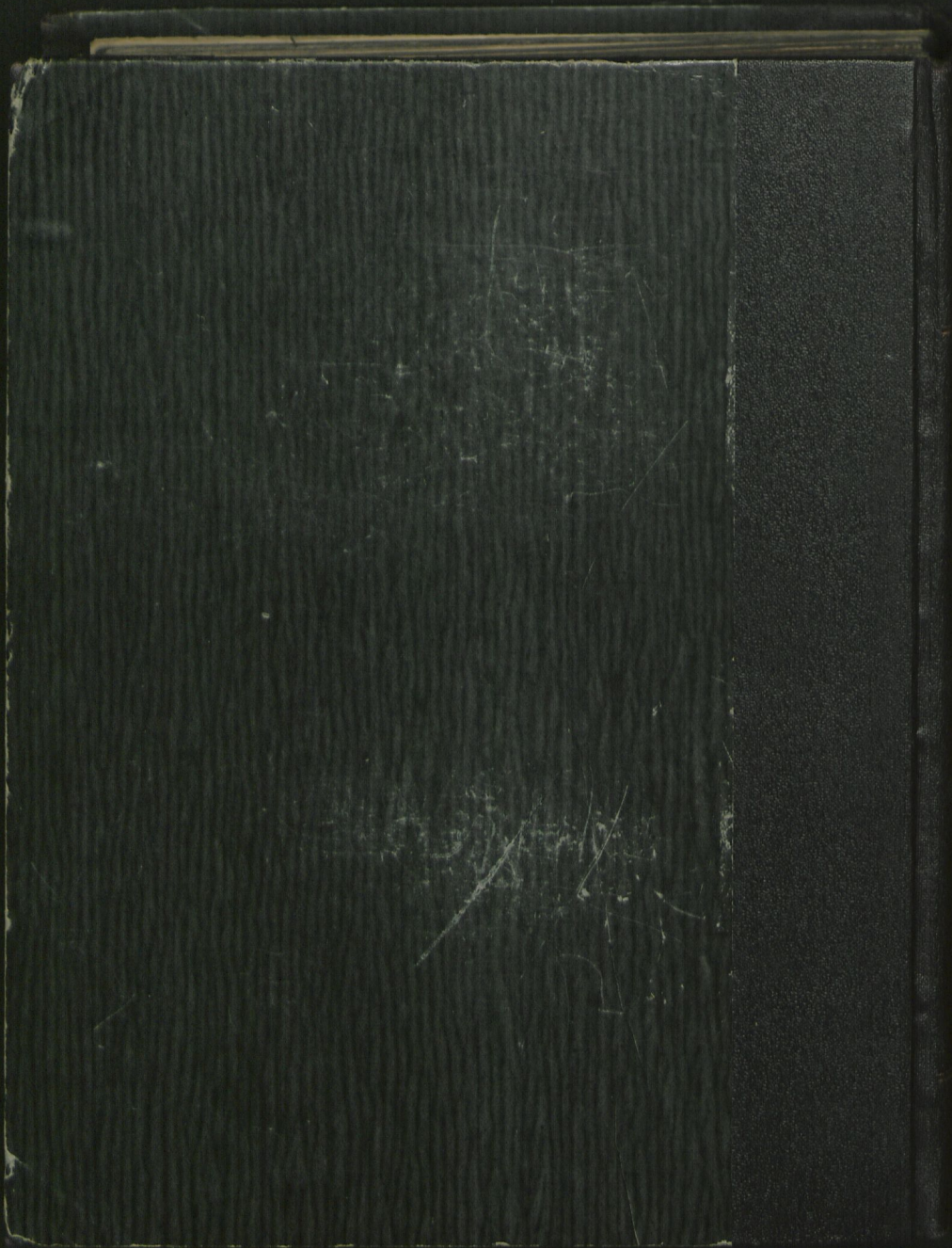
Leipzig, Diss., 1779 K-Z

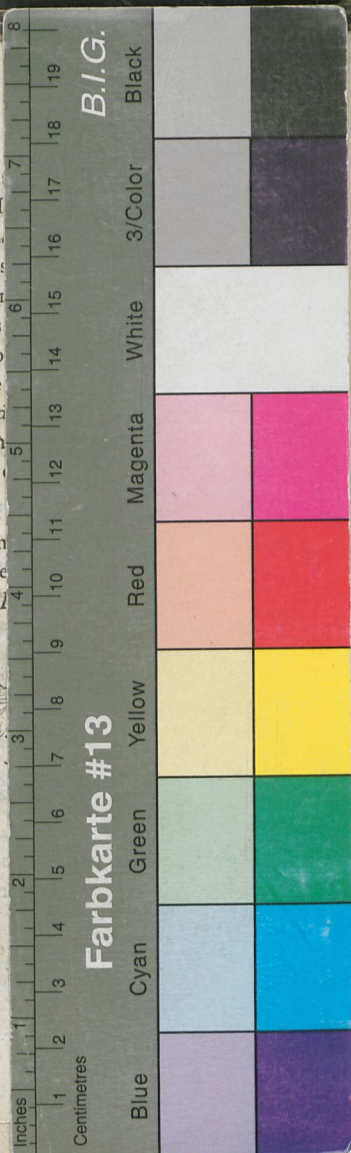
X 237 1913

ULB Halle
005 433 703

3

DE
M V R C I S

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS

AVCTORITATE

PRAESIDE

IOSIA LVDOVICO ERNESTO
PÜTTMANN

I. V. D. TIT. DE V. S. ET R. I. PROFESSOR. ORDINAR
NEC NON COLLEG. ICTOR. ASSESSORE

A. D. XXVIII. APRILIS MDCCLXXIX

H. L. Q. C.

DISPVTABIT

IOANNES AVGVSTVS MÜLLERVS

MEYENA - MERSEBVRGENS

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA